

Sundhed- og Ældreministeriet
Holbergsgade 6
1057 København K

København, den 26. januar 2017

Høringssvar vedr. lovforslag om oprettelse af specialiserede socialpsykiatriske afdelinger

Dansk Psykolog Forening takker for det tilsendte høringsmateriale og muligheden for at afgive hørings-svar.

Generelle bemærkninger

Dansk Psykolog Forening anerkender fuldt ud at der er behov for en målrettet indsats for at forebygge drab, vold og overgreb på landets botilbud og at ansatte i socialpsykiatrien har ret til at føle sig sikre og trygge i deres job. Dansk Psykolog Forening anerkender også at mennesker med særlige udfordringer af psykisk og social karakter kan have behov for en sammenhængende og specialiseret indsats. Derimod anerkender Psykologforeningen ikke:

- 1) At oprettelsen af særligt sikrede enheder med udvidede beføjelser for magtanvendelse skulle være den rette løsning på ovenstående udfordringer.
- 2) At hensynet til ansattes tryghed og sikkerhed kan fordre en så omfattende indskrænkning af patienternes frihedsrettigheder og personlige integritet, som forslaget indbefatter og sluttelig
- 3) At anvendelsen af magt og tvang er i overensstemmelse med intentionerne om at forbedre patientens helbred og mestring, behandle misbrug og opnå nedbringelse af tvang.

Oprettelse af specialiserede socialpsykiatriske afdelinger med hjemmel til anvendelse af tvang er den forkerte løsning på et reelt problem

Psykiatriens udfordringer med lovgivning, styring, ressourcemangler (og tvang) er efterhånden ganske velbeskrevet. Disse udfordringer gør det grundlæggende svært for personalet at udøve deres faglighed maksimalt til gavn for patienterne. I bemærkningerne til det tilsendte lovudkast fremføres det at tiltaget forventes at kunne øge sikkerheden, nedbringe antallet af voldsepisoder og konflikter samt nedbringe anvendelsen af tvang overfor målgruppen. Dansk Psykolog Forening finder ikke tilstrækkelig godtgjort at der er evidens enten videnskabelig eller erfaringsmæssig fra andre lande som underbygger at de foreslåede foranstaltninger skulle have sådanne effekter. Psykologforeningen stiller sig endvidere undrende overfor, hvordan man mener at oprettelsen af tiltag med hjemmel til anvendelse af tvang skal imødekomme det erklærede mål om nedbringelse af tvang i det danske sundhedsvæsen.

Dansk Psykolog Forening mener, at de i lovforslaget erklærede målsætninger bedst opnås igennem en egentlig reform af psykiatrien, som sikrer at lovgivning, ressourcer og målstyring er i overensstemmelse med forskningen, svarer til patienternes behov og understøtter at psykiatrien kan gøre fuldt brug af personalets faglighed.

Personalets og øvrige patienters sikkerhed versus patienternes retssikkerhed

Dansk Psykolog Forening anerkender lovforslagets intention om at sikre at medarbejdere i socialpsykiatrien ikke udsættes for vold, overgreb og drab, såvel som den samfundsmæssige forpligtelse hertil. Psykologforeningen bemærker dog, at lovforslaget desværre imødegår denne forpligtelse ved samtidig i alt for stort omfang at overtræde patienternes frihedsrettigheder og personlige integritet på trods af, at der findes andre oplagte løsninger jf. ovenfor.

Dansk Psykolog Forening anser de udvidede muligheder for tvang lige fra tvangsindlæggelse til kontrol af post, undersøgelse af patienters ejendele og patientstuer og kropsvisitation, er betænkelige at indføre. Det bør kræve meget tungtvejende grunde at bryde grundlovssikrede rettigheder såsom frihedsrettighed, brevhemmelighed og boligens ukrænkelighed. En lovhjemlet adgang til tvangsanvendelse på dette område er kun berettiget, hvis man med rimelig sikkerhed kan fremføre at tryghed og sikkerhed for personalet og andre beboere ikke kan sikres på andre måder - såsom via ændrede fysiske rammer, øgede ressourcer, udvikling af styring og lovgivning, mere intensiv behandling, inddragelse af pårørende og opprioritering af personalets uddannelse og faglighed.

Endelig finder Dansk Psykolog Forening at de beskrevne visitationskriterier er for vage og mangler fokus på at beskrive det reelle, nuværende behov for tvang, og samtidig at adgangen til anvendelse af tvang er for bred på tværs af personalegruppen uden fornøden sikring af kvalifikationer hos det pågældende personale samt mindstemiddelprincippet. Tvang bør kun kunne igangsættes af personale med betydelig psykiatriske og sundhedsfaglige kvalifikationer, mest oplagt specialpsykolog eller -læge.

Tvang og kontrol er i uoverensstemmelse med de behandlingsmæssige mål

Ud over de juridiske problematikker forbundet med udøvelsen af tvang, er brugen af tvang - særligt i egen bolig - yderst problematisk ud fra et psykologfagligt perspektiv. Dette skyldes, at sikkerhed og tryghed er en vigtig forudsætning for et hensigtsmæssigt behandlingsforløb for alle persongrupper. Erfaringer fra misbrugsbehandling viser endvidere at en tillidsfuld relation og motivation for behandling er essentielt for resultatet. Endvidere vil de specialiserede socialpsykiatriske afdelinger i praksis fungere som patienternes private hjem, hvorfor det også bør fungere som et fristed, hvor de kan føle sig sikre og trygge.

Personalets udøvelse af kontrol og tvang overfor patienterne kan være skadelig for relationsarbejdet og behandlingsalliancen. Trods den begrænsede litteratur om forebyggelse af vold og undgåelse af tvang konstateres det i SFI rapporten *Voldsforebyggelse på bosteder og forsorgshjem*, at relationerne imellem personale og borgere har en stor betydning, og at gode relationer til personalet er afgørende for borgerens trivsel, og for at borgeren kan ændre en potentiel negativ adfærd. Fra et psykologfagligt perspektiv synes det forudsigeligt, at relationen mellem personale og borger vanskeliggøres, når personalet kan blive udøvet at kontrol og tvang overfor patienten. Dette vil have en fremmedgørende effekt på borgeren, der i højere grad vil være fjendtligt indstillet overfor personalet ligesom det yderligere vil stimulere en kultur på bostederne, hvor patienter og personale fungerer i konflikt med hinanden.

Konflikt nedtrapning og forebyggelse

Dansk Psykolog Foreningen havde gerne set, at en løsning på de eksisterende problemer med vold, overgreb og drab havde lagt særlig vægt på konflikt nedtrapning og en forebyggende indsats over for tvang, herunder forebyggelse af udvikling af alvorlige psykiske lidelser samt løsning af de massive problemer, som eksisterer med udvikling af psykiatrien. Begge dele henstår fortsat og kalder på politisk handling.

Specialpsykologer og autoriserede psykologer er uddannet til at forudsige adfærd og opfatte tegn på eskalerende konfliktsituationer og deeskalere disse gennem samtale og patientinddragende håndtering af risikosituationer, således at anvendelsen af ikke-medicinsk tvang kun vil komme på tale, når alle andre muligheder er udtømt. Derudover har de den nødvendige specialistviden om suicidalrisiko, risikovurdering og indsigt i psykotiske tilstande og svære affekttilstande til at vurdere, om der er et tvingende behov for at foretage og opretholde tvang. Psykologer kan yderligere tilbyde viden om miljøterapeutisk intervention og konfliktdæmning, der kan forbygge tvang.

Flerfaglig indsats og specialiserede kompetencer

Overordnet set er det Dansk Psykolog Forenings opfattelse, at de komplekse behandlingsbehov samt medarbejderne og de øvrige patienters sikkerhed bedst imødekommes gennem udvikling af de eksisterende tilbud. Problemerne med vold og anvendelse af tvang skal løses ved at ansætte og uddanne tilstrækkeligt kvalificeret personale, gennem forebyggelse og tilstrækkelig kapacitet samt ved at etablere optimale fysiske, lovgivnings- og styringsmæssige rammer for at psykiatrien kan lykkes. Det er af afgørende betydning for nedbringelse af tvangsanvendelser, at de enkelte afdelinger får tilført ressourcer, som tillader differentierede behandlingsmuligheder, såsom miljøterapi, gruppeforløb og psykoedukation, der kan modsvare patienternes differentierede behov og derved bedre forebygge anvendelsen af tvang. Den målgruppe af borgere, som tilbudsformen henviser til, har brug for en bred vifte af kvalificeret støtte og behandling og vedvarende adgang til specialiserede kompetencer, således at indsatsen kan rumme et fokus på både psykiske og somatiske tilstande samt have mulighed for en individuelt tilpasset balance mellem pædagogiske, psykologiske, psykofarmakologiske og fysiologiske interventioner.

Konklusion

Dansk Psykolog Forening anerkender fuldt ud at der er behov for en målrettet indsats for at forebygge drab, vold og overgreb på landets botilbud og at ansatte i socialpsykiatrien har ret til at føle sig sikre og trygge i deres job. Dansk Psykolog Forening anerkender også at mennesker med særlige udfordringer af psykisk og social karakter kan have behov for en sammenhængende og specialiseret indsats. Psykologforeningen mener dog at de i lovforslaget fremførte forslag ikke er den rette løsning på problemerne, er i modstrid mod de erklærede mål om nedbringelse af tvang, skaber sikkerhed på bekostning af retssikkerhed og modvirker skabelse af den terapeutiske alliance og motivation som er en forudsætning for at behandlingen overhovedet lykkes.

I stedet bør udfordringerne imødekommes indenfor de eksisterende rammer – men med et fokus på øgede ressourcer, forebyggende indsatser, udvikling af praksis, lovgivning og styring samt højt specialiserede tværfaglige indsatser og et bredt behandlingstilbud.

Dansk Psykolog Forening står til rådighed for Sundheds- og Ældreministeriet ift. yderligere information og sparring i forbindelse med det videre arbejde med lovgivningen om specialiserede socialpsykiatriske afdelinger.

Med venlig hilsen

Eva Secher Mathiasen

Formand, Dansk Psykolog Forening

Stockholmsgade 27 • 2100 København Ø

Tlf.: 35 26 99 55 • Fax: 35 25 97 37 • www.dp.dk • dp@dp.dk